Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 73. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го КВІТНЯ (APRIL) 1955. No. 73. VOL. LXII.

В АМЕРИЦІ

ЗА СПІВПРАЦЮ З НАРОДАМИ ВІЛЬНОГО СВІТУ

Найважнішими подіями в Америці під цю пору є в першу чергу — коли мова про загальне заінтересування — сезон бейзболу, що його започаткував киненням першого м'яча президент Айзенгавер минулого тижня, та підготова до президентських виборів в наступному році. Правда, повідомлення про успішність вакцини д-ра Солка проти дитячого паралічу здобуло собі в останніх днях перше місце на газетних шпальтах, але це тільки на кілька днів і публічна увага знову вернулася до бейзболу. Тим часом: президент Айзенгавер звернувся до Конгресу з посланням дати уповноваження на членство й участь З'єдинених Держав Америки в Організації для Торговельної Співпраці, що її створили в Женеві 10. березня ц. р. представники 35-ох держав — учасників Генерального Договору в справі Тариф і Торгівлі. Участь ЗДА в цій новій міжнародній організації — заявив президент у своєму посланні — буде дальшим позитивним виявом бажання співпрацювати „з вільним світом в боротьбі проти комуністичного впливу і в змаганні до більшої безпеки і більшого добробуту усіх". Свою участю в Організації для Торговельної Співпраці ЗДА докажуть вільному світові своє щире зацікавлення в поширенні і поглибленні торгівлі між вільними націями.

ДОПОМОГА ДЛЯ ЕВРОПИ ОХОРОНОЮ ДЛЯ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Промовляючи на відкритті Пан-Американського Дня, заявив державний секретар Доллес, що велетенська допомога З'єдинених Держав (позичками, дарами й іншими свідченнями) для Европи є водночас дуже корисною для держав Південної Америки, бо вона охороняє їх перед комуністичною загрозою. Европа географічно ближча до небезпеки і тому ЗДА їй допомагали і будуть допомагати. Допомогти Південній Америці розбудувати її індустрійну силу — це завдання приватного американського капіталу і підприємств, хоч і уряд ЗДА допоможе теж і з свого боку південно-американським державам в кожній загально важливій і загально корисній акції.

1955 — НАЙКРАЩИЙ РІК В ІСТОРІЇ ГОСПОДАРСТВА ЗДА

З посланням Айзенгавера і заявою Доллеса в'яжеться посередньо і заява секретаря торгівлі Сінклера Вікса про те, що американське господарство і добробут осягнуть в цьому році дуже високого рівня, вищого навіть за господарський рекорд з 1953 року. Підтверджують його передбачення господарські дані за перших три місяці 1955. Аналізу Вікса підтвердила кілька годин пізніше Федеральна Рада Резерв, проголошуючи статистику з усіх ділянок індустрійної продукції. Разом з тим зменшується число безробітних, хоч і в березні було їх ще 3,200,000.

МІЧЕЛЛ ЗА ПІДВИШКУ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛАТНІ НА 15 ЦЕНТІВ

Секретар праці Джеймс П. Мічелл зізнавав на конґресовій комісії в справі підвишки мінімальної платні робітникам з теперішних 75 центів до 90-ох центів за годину. Він заявив, що більша підвишка до одного доляра, або до 1.25 доляра викликала б замішання в господарці цієї країни, бо деякі промисли не могли б витримати такої великої підвишки платні робітникам. Мічелл дбає тепер про те, щоб знайти тіснішу співпрацю з провідниками робітничих організацій, яких хоче переконати, що він є прихильником світу праці, за що проти нього часто виступають представники підприємств. В тій цілі Мічелл недавно переговорював з головою Американської Федерації Праці Джорджом Міні, а пізніше з представником Конґресу Індустріяльних Організацій. Секретар Праці обговорює працю новозорганізованого Дорадчого Комітету для справ праці, до якого належать представники робітничих організацій.

ЗДА МАЮТЬ ДОСИТЬ ВАКЦИНИ Д-РА СОЛКА

Ця країна дуже тепер цікавиться щепленням дітей проти дитячого паралічу вакциною д-ра Солка. Крайова Фундація для поборювання поліо повідомимила, що вона має досить тієї вакцини, щоб можна було защепити всіх дітей від першої до четвертої кляс народних шкіл, які найбільше хворіють на цю недугу. Фундація повідомила також, що потрібні тільки два щеплення, а третє щеплення буде аж після сімох місяців після другого щеплення, і фармацевтичні фабрики вспіють до того часу випродукувати дальшу скількість цієї вакцини. Батьки шкільних дітей мусять заявити шкільній владі, що погоджуються на щеплення своїх дітей, а батьки дітей, які не ходять до школи, мають порозумітися з своїми родинними лікарями.

КОНҐРЕСОВІ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ЗВІЛЬНЕННЯ КОРСІ

В Сенаті ведуться переслухання в справі звільнення державним секретарем Джаном Фостером Доллесом дорадника для іміґраційних справ Едварда Дж. Корсі. Перший зізнавав адміністратор нового іміґраційного закону Р. В. Скотт МекЛавд, після має зізнавати Корсі, а пізніше, мабуть, зізнаватиме і державний секретар Доллес. Ці переслухання відбуваються на закритій сесії Підкомісії для справ втікачів, яку очолює сенатор Вільям Лангер. Також має зізнавати і Мексвелл Раб, секретар кабінету, який займається справами іміґрації. Під час цих переслухань мають вияснити справу, чи дійсно МекЛавд неприхильно ставився до здійснювання нового іміґраційного Закону, і чи Корсі невідповідно поводився на своєму пості в ролі дорадника для справ іміґрантів. Корсі твердить, що його звільнено з політичних причин, а Доллес заявив, що він звільнив Корсі тому, що він не надавався на це становище.

● **У Вашинґтоні** помер у віці 90-ох років генерал Пейтон С. Марч, який був шефом армії під час першої світової війни і зорганізував висилку двох мільйонів американських вояків до Франції. Пейтон Марч відзначався великою ініціятивністю, не любив бюрокративзму і виступав проти протекзіоналізму в армії.

● **В Нюйоркському стейті** цього року зареєстровано рекордове число авт: 4,549,252. Це — майже в два рази більше від числа авт в 1944 році, і на 221,127 більше від числа авт в 1954 році.

● **Академія Блер** у Блерставні, Ню Джерзі, признала цьогорічну нагороду особистому секретареві президента Джеймсові С. Гаґерті, яку мають йому передати 7 травня.

● **Комуністична Партія ЗДА** внесла до Найвищого Суду ЗДА апеляцію проти домагання уряду, щоб вона реєструвалася в ґенерального прокуратора як підривна організація.

● **1 березня населення ЗДА** становило 164,367,000 осіб. Впродовж року воно зросло на 1.7 відсотка — на 2,825,000 осіб.
вати вакцину д-ра Солка.

● **Винахідник вакцини** проти поліо, д-р Джонес Солк заявив, що тепер американські науковці всі свої зусилля повинні звернути на поборювання умових недуг, які є великою загрозою для здоров'я населення.

● **Хоч вже три тижні** триває астрономічна весна, в стейтах Вайомінґ, Небраска і Ню Мексіко впали такі сніги, що перервали комунікацію між деякими містами. Один автобус „Сірої Собаки" застряг у сніговому заметі вісім стіп завґрубшки і довший час не міг з нього видістатися.

Христос Воскрес!

Борис Олександрів

ВЕЛИКОДНІ ДУМИ

Весняний день, співугі тони
І небо золотом горить . . .
„Христос Воскрес"! — співають дзвони,
Колишуть піснею блакить.

І кожен раз, як дзвонним гулом
Лунають велигі слова, —
Як голос давнього — минуле
У наших думах ожива . . .

У синю далег линуть мрії . . .
О, краю сонця і степів,
Щоб не згубить свої надії,
Ти довго-довго так терпів!

Але ніколи світло раю
Не погасало в шумі гроз.
То ж вір'ю я, що й ти, мій краю,
Так само вігний, як Христос!

Настане день — і морок туги
Розіб'є променем ясним,
Із ногі кривди і наруги
Ти вийдеш гистим і міцним!

І не злоба, не дух мамони
У краю волі буде жить.
А тільки — Бог! Воскресні дзвони,
Великдень, сонце і блакить . . .

Михайло Островерха

З ВОСКРЕСНИМИ ДЗВОНАМИ

(Уривки з „Книги Спогадів" із року 1920).

Надходила весна.

Зазеленіли, життям забуяли простори України. Пахла земля, квіти, ситою зеленню тремтіли поля. Небо пашіло сонцем і синявою. У просторах і в очах людей віщувало новою боротьбою, що настигала.

Симон Петлюра підписав у Варшаві умову з Пілсудським. Загомоніло в Україні, як уже не раз гомоніло! Насторожились большевики.

Якось перед Великоднем 1920 року, несподівано переходила через Нестерварку, біля Тульчина, — у напрямку фронту, на захід, — 10-та Бриґада, тоді вже лише 10-ий полк, так іздесяткував тиф нашу Бриґаду. Зрадів я, що побачусь із приятелями та й піду вже з ними. З перших приятелів зустрів я поручника Матвія Яворського, з яким мої взаємини були завсіди щирі й приязні; ще за часів наших боїв на фронті у Підволочиськах він часто, вночі, намовляв і мене:

— Слухай, берімо по два стрільці та й ходім на стежу; може вдасться нам уполювати хоч одного большевика, дещо довідаємося від нього...

Дуже любувався він, коли я наспівував йому оті наші мрійливі пісні. З молодечим, щирим серцем привітався я з ним і з іншими приятелями, що наближались до мене. Адже всіх нас лучила одна вояцька доля фронтів під Львовом, Підволочиськами; бої за Вінницю, Калинівку, Курдилівку, Червону, Андрушівку, Ляхівці, Ходорків, Корнин, Брусилів, Копилово і врешті Київ!

Матвій Яворський, привітавшись, протяжно промовив:

— А ти доки будеш носити оті ґралі на шапці?

Тон його запитання, розлізлий і дещо носовий, чорною мазюкою розійшовся по моїй істоті.

— Знаєш, мої ґралі бодай чисті, естетичні! Але он, твоя червона, ганчіркувата зірка... — цідячи слово за словом, спокійно, я кинув оком по приятелях. Побачивши їх знаки очима, — М. Дацкова, І. Кучмака, Б. Глібовицького, В. Костюка, — я зрозумів, що маю до діла вже не з Матвієм Яворським, вояком української армії, а з московським холуєм. І я змовк...

— Ага, то ти таке кажеш! Ну-ну! — ще щось там бовтнула ця нещасна істота й утихла.

Цей діялог відбувся у старшинській харчівні. Яворський вийшов, а приявні приятелі кинулись до мене:

— Та що з тобою? Та ж він політрук! Щастя в Бога маєш; ну й дивний сантимент Яворського до тебе, що з місця тут тебе не зліквідував! Щезай, і то вже!..

Попрощавшись із приятелями, з гіркотою на душі вийшов я з харчівні. Відпала охота вертатися до Бриґади, між друзів, як між ними, замість учорашньої братньої щирости й усміху, був уже Матвій Яворський. І я залишився далі у Нестерварці.

Саме перед вирушенням в дальший похід на фронт нашої Бриґади — чи пак полку, зайшов до мене стрілець від штабу полку, щоб я ішов до штабу. Випитавши, хто саме мене кличе, й упевнившись, що не Яворський, я пішов іще до штабу. Але по дорозі зустрів одного з моїх курінних приятелів, який коротко сказав:

— Лишаєшся на місці. Дістанеш вказівки...

Далі оповів він мені про відвагу поручн. Теодора Свистуна, але й про його невдачу в одчайдушній акції проти Яворського. Тоді я зрозумів, що Яворський у полку почувається самітньо, хоч і зухвало.

Грало сонце в небесах передвеликодніми настроями. На землі люди Страсті співали. Плащаницю цілували, до Великодня приготовлялись. У суботу опівночі горіла церква сяйвом свічок і добротою хвилини сердець вірних. У світанок Великодня неслось „Воскрес Ісус от гроба". Ранком, покушавши свяченого, о. диякона донька Галя і я лискавкою неслись на дзвіницю, щоб уперше воскресну вістку проголосити. Але Великдень був важкий, проминав на вижиданні того іншого гомону дзвонів...

Вже була повна, пахуча, вся у квітах і зелені, вся в сонці й у синяві наша, українська весна! Що вище сонце підносилося, то ширші заграви повстання вибухали в Україні, зокрема — на Правобережжі.

Приходила ніч, мов мати запопадлива й тиха! Зорями присвічувала стежки й доріжки, по яких швидко і спішно тінями снувались сини України; скривала вона їх у своїй могутній тиші й покровній темряві. А ті тиші були такі несамовито глибокі, такі наші, мов ті небесні прірви, в яких бриніло тремтіння зірок. І в такі ночі, непорушно перед оком Чека, сидячи в саду, було чути десь іздалеку гомін дзвонів повстання. А коли, одної ночі, залунали в цій тиші дзвони з Холодіївки, Аніїсва, тоді вже надходили останні дні большевиків ув Україні. Так думалось, бо так серце хотіло.

(Закінчення на ст. 3-ій)

Микола Ґе: Тайна Вечера
(Стаття на цю тему п. Д. Горняткевича: „Микола Ґе — мистець Христової драми" — надрукована у вчорашн. виданні „Свободи")

В ОБЕРАМЕРҐАВ

Спогад з 1946-го року

Глибоко в центральних Альпах, на південь від Мюнхену, лежить славна на весь світ місцевість, Оберамерґав. У ній щодесять років відбувались єдині в своїм роді вистави Христових Страстей. До приходу Гітлера остання вистава відбулася 1934-го року. Вистави тривали звичайно від травня до жовтня, по вісім годин (чотири до полудня і стільки ж по полудні). Пересічно в одному сезоні відбувалося 70 вистав Христових Страстей. В 1934-му році відвідало ці вистави-пасії 400 тисяч людей з цілого світу, між ними 60 тисяч американців, що приїхали окремими кораблями через Гамбурґ, Бремен і через Італію.

Щодесять років їхали сюди сотки тисяч людей, щоб побачити й пережити єдине в своєму роді високомистецьке релігійне видовище, містерію Христової Муки і Смерти. За весь час гітлерівського режиму ці вистави були заборонені. Подаю свої враження з короткого перебування в цій славній місцевості, незадовго перед виїздом за море. Стільки колись читав і чув про цю місцевість, що, покидаючи Европу, не міг опертись бажанню побачити на свої очі славний Оберамерґав!

Повної вистави Христових Страстей я не бачив, бо й не скоро вона там відбудеться. Багато акторів в тому часі було ще в альянтському, або совєтському полоні (до 160 осіб!), інші постарілися за цей час, чи повмирали. А нового артистичного доросту в часах Гітлера не було. Бачив я тільки малі фраґменти, про що мова буде далі.

Минаємо по дорозі відоме з останньої світової Олімпіяди Ґарміш - Партен-Кірхен, біля якого знаходився великий табір наших утікачів, а в тому часі там ще стояло американське військо. Дорога веде крізь чудові Альпи, прегарними, крутими, пробитими в скелях дорогами, крізь високі, дикі провалля. Єдиний спосіб комунікації — американські військові авта, бо залізниче сполучення ще слабо наладнане.

Минаємо військовим джіпом (з одним американським старшиною) чи не найбільший німецький монастир у тій частині Баварії, що належить до старовинного і заслуженого на полі науки і культури чину Бенедиктинів, у казково положеному Еталі. Там працьовиті ченці з давен-давна виробляли славні на всю Европу лікери. З полудня ми в Оберамерґав, малій баварській оселі, що мала в тому часі понад три тисячі мешканців. Багато готелів, ресторанів, каварень. Колись були вони повні люксусу і найдорожчі на всю Німеччину. — тепер всіми кутиками виглядає опущення і нужда. Навіть найгіршого роду кави годі дістати. Навіть пива немає, хіба для чужинця в уніформі.

Нині, за рік після капітуляції Німеччини, в Оберамерґав тихо і сумно. Нема багатої чужинецької публіки — з долярами і стерлінґами. Грають тільки в так званому малому театрі, що має 400 місць. І то грають не повні Христові Страсті, а малі і найлегші речі, як „Мистець Життя", що саме ішов того дня. У трьох довших сценах змальовано величне і ніжно Особу Ісуса Христа, Його життя і діла, Але й на цю обкросну виставу не легко дістати карту вступу, ще й до того чужинцеві. Допомогла — американська інтервенція.

Оглядав я гру селян і селянок, що виступали в таких тяжких ролях, як Юди, Пилата, Валтазара і інших. Відразу видно, що це не звичайні актори, що людина не в звичайному театрі, а в якомусь релігійному місці, немов у храмі Божім. Актори глибоко і щиро переживають усе те, що грають. Сповнені якимсь таємним, неземським духом. Бо треба знати, що всі вони до одного — від уродження актори Христової Страсти! І то тільки одної і тої самої ролі, на все життя. А ці їхні ролі переходять тут, в таємному Оберамерґав, з покоління в покоління, з батька до сина. А вчаться їх і студіюють довгими роками, майже від самого дитинства.

Ще одне характеристичне, незнане в ніякому іншому театрі на земській кулі: в Оберамерґав усе мусить бути природне та історично бездоганне. Ніяк не вільно вживати таких нормальних деінде атрибутів сценічного мистецтва, як перуки, пудер, шмінки тощо. Такий, наприклад, Юда апостол довгими роками мусить плекати свою руду бороду . . .

Все це робить Оберамерґав найбільш ориґінальним місцем у світі. Театр, де в давніших роках грали Христові Страсті — це величава, подвійна будівля, яку в теперішній формі збудовано 1900 року. Між сценою і глядачами (залею) є вільний, відкритий простір. А зараз за сценою іде вгору густий ліс. За ним пнуться щораз вищі скелі, що сягають майже двох тисяч метрів! Сцена має ту прикмету, що кожне сказане на ній слово чути дуже далеко. Першорядна акустика гірських проваль. На сцені може вміститися 800 артистів, і таке саме число виступає в нормальних, збірних сценах ориґінальної Христової Пасії. До речі, щотретій мешканець Оберамерґав у цьому часі (сезоні) виступає в якомусь характері на сцені. Ще одно характеристичне: чужинцям, навіть німцям з інших околиць, не вільно тут виступати. Це священний і старовинний привілей уродженців цього села! Треба народитися в Оберамерґав.

У глибині сцени стоїть високий, закопаний в землю, хрест. Сцена Розп'яття Божого Сина триває дві години. Увесь цей час артист, що представляє Ісуса Христа, висить непорушно на хресті. Навіть, в якийсь спосіб, знаний тільки тим людям з Оберамер-

(Закінчення на 3-ій стор.)

У СВІТІ

АВСТРІЯ І МОСКВА ДОГОВОРИЛИСЬ

Найважнішою подією міжнародного дня є осягнене буцім то вже в Москві порозуміння між австрійською делеґацією і СССР щодо т. зв. державного акту, яким Австрія дістала б назад свою державну суверенність і звільнення своєї території від всіх чужинецьких військ. Офіційний комунікат в цій справі передбачено на п'ятницю 15 квітня, коли австрійська делеґація виїде з Москви назад до Відня. Однак із заяв австрійського амбасадора в Москві Бішофа і віцеміністра закордонних справ Крейске виходить, що „практично в усіх справах осягнено порозуміння" і „дорога фактично прочищена". Речник державного департаменту у Вашинґтоні признав, що відомості, одержані в цій справі від американського амбасадора в Москві є „підбадьорливі". Англійське міністерство закордонних справ відмовилось від коментарів, поки появиться офіційний комунікат. Голова комісії закордонних зв'язків в американському Сенаті, сен. Джордж заявив, що він уважає несподівану згоду Сов. Союзу у справі Австрії тактичним маневром у зв'язку з німецькою проблемою. Австрійська делеґація погодилась, що вона звернеться до 4-ох великодержав, щоб вони ґарантували її суверенність і забезпеку проти „аншлюсу" з Німеччиною.

НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ РОЗМОВИ

На 21 квітні ц. р. призначено відкриття конференції між французьким і західньо-німецьким міністрами господарства в справі тіснішої господарської співпраці тих двох країн. Вони будуть торкатися деталів пляну однаково більшого товарообміну між Францією і Німеччиною (французькі хліборобські вироби за німецьку мануфактуру), як теж інвестиції німецького капіталу у самій Франції та у французьких колоніях, з участю німецьких технічних фахівців. Знову ж на 29 квітня назначено зустріч канцлера Аденауера з французьким міністром закордонних справ Піне. Не узгіднено тільки, чи Піне приїхав би до столиці Західньої Німеччини Бонн (чого хоче Аденауер), чи зустріч відбулася б у віддаленому від Бонн на 4 милі Ґодесберґу, де є головна квартира трьох західніх високих комісарів (як це запропонував Піне).

ФОР БОРЕТЬСЯ ЗА МАНДАТ

У Франції увага несподівано зосередилась на „рідному" департаменті прем'єра Фора в південній частині краю, де Фор кандидує знову до департаментової ради. Ці вибори відбудуться в найближчу неділю і набрали тому великого політичного значення, бо тамошня невдача Фора означала б недовір'я до нього збоку його найближчих земляків, тим самим була б не тільки моральним ударом, але й спонукала б його мабуть до резиґнації з прем'єрства. Контркандидатом Фора є комуніст, але проти Фора аґітує також особисто лідер союзу двох мільйонів французьких дрібних купців, 35-літній П'єр Пужад, який веде в усій Франції кампанію проти податкової системи, якої автором є Фор. Рішення є в руках 2,750 виробців.

ГРЕЦІЯ ШУКАЄ СОЮЗНИКІВ ПРОТИ АНГЛІЇ

Архиєпископ Макарій, лідер соборницького руху греків на острові Кипр, який є англійською колонією, їде до Бандунґу в Індонезії, щоб взяти участь в тамошній азійсько - африканській конференції 27-х народів. Він заявив, що рішився поїхати до Бандунґу, бо більшість тамошніх учасників, це держави, які терпіли від колоніялізму, отже він зможе знайти серед них легке зрозуміння для змагань греків із Кипру. Макарій оскаржив Англію, що це вона є головним винуватцем останніх терористичних актів на Кипрі. Макарій твердить, що принципова відмова Англії признати кипрським грекам право самовизначення є найбільшою причиною зросту націоналістичного руху. Макарій буде на конференції в Бандунґу в характері гостя.

ПІДГОТОВА ДО З'ЇЗДУ В БАНДУНҐУ

Комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай прибув до столиці Бурми Ранґуну із 20 іншими членами делеґації комуністичного Китаю на з'їзд 27 азійських і африканських країн, що у найближчий вівторок має відкритись в Бандунґу в Індонезії. Заповіджено конференцію Чу Ен-лая, єгипетського прем'єра Нассера, індійського прем'єра Неру, бурмійського прем'єра Ну і афґанського віце - прем'єра Сардара Наїма. Чу Ен-лай очевидячки намагається створити спільний фронт комуністичних і „невтральних" країн та позискати для нього Єгипет.

ВТЕКЛИ НА ЗАХІД КРАДЕНИМ ЛІТАКОМ

У Реґенсбурґу в Зах. Німеччині приземлився чехословацький спортовий літак із двома чеськими студентами Карелем Кучерою і Зданеком Нахміллнером. Обидва вони заявили, що не є комуністами, що мають досить комуністичного режиму і втекли з Чехословаччини, щоб одержати право політичного азилю на заході. В збірниках їх літака не залишилося навіть одного ґаллону ґазоліни після того, як вони осіли 45 миль від кордону на полі одного баварського селянина. Обидва студенти зголосилися до німецької поліції, яка передала їх потому представникам американської військової влади. Обидвох перевезено до Нюрнберґу для докладного розгляду їх справи. Представники американської влади — після випадку з Лисіковим — не думають надто квапитися з признанням їм азилю.

● **Президент Франції Коті** тільки тоді підпише ратифікаційний документ Паризького договору про озброєння Німеччини, коли німці погодяться м. і. відпродати Франції найбільшу сталеварню на Рурщині — одну з найбільших у світі — власности родини Рехлінів. Франція призначила у цій сталеварні після війни власну адміністрацію на тій основі, що двох співвласників Рехлінів признано воєнними злочинцями. Французькі фінансісти виявили готовість заплатити за сталеварню понад 35 мільйонів долярів, але німці відмовили.

● **Комісія** для охорони людських прав при Об'єднаних Націях має буцімто зайнятись 4-ма випадками порушення цих прав Совєтами: схоплення московського еміґранта Александра Трушновіча з Західнього Берліну в квітні 1954 р., схоплення другого московського еміґранта Валерія Тремеля з Лінцу в Австрії в червні 1954 р., запланований замах на Георгія Околовіча весною мин. року і притримування в СССР дружини й доньки совєтського втікача, аґента МВД, Хохлова.

● **У Римі** заарештовано 50 юнаків, які пробували зорганізувати демонстрацію неофашистів після похорону 36-річного діяча цього руху, Роберта Мієвіль, що згинув в автомобільній катастрофі. Демонстранти співали фашистських пісень, викликували фашистівські гасла й маршували з піднесеною рукою. Поліція перешкодила бійці неофашистів і комуністів.

● **Французьке шампанське** вино найбільше експортується до Англії і З'єдинених Держав. У минулому році продано до Англії 2,195,833 і до ЗДА 2,178,054 пляшок. Коли порівняти величину території і населення, то, очевидно, в Англії п'ють французького шампана куди більше, як в Америці. Загалом, Франція експортувала понад 33 мільйони пляшок, а сама випила 22 мільйони.

● **На „сонячній" Сицилії,** в перший день перебування там на відпочинку 80-літнього Винстона Черчила, падав дощ і було холодно й непривітно. Черчил не виходив цілий день з готелю.

● **У Гонґ Конґу,** в самому центрі міста завалився триповерховий мешкальний дім. Під руїнами згинуло понад 30 осіб, а 50 було ранених.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЛЯ СПАСЕННЯ ЛЮДСЬКОГО РОДУ

Христос воскрес, смертю смерть подолав і тим, що у гробах, життя дарував. Христові страсті і смерть були найвищою жертвою і посвятою для спасення людського роду, а Христове Воскресення було тріюмфом життя над смертю. Все це відноситься в першу чергу до вічности, але і в нашому дочасному житті діють ті самі закони, існує такий самий порядок. Богочоловік своїм життям на землі дав нам приклад, як треба жити і трудитись, а в потребі і вмерти для спасення людського роду у його вічності і дочасності. У цьому відношенні людина має вільну волю, і це залежить виключно від неї, а від її поступування залежить благословення Боже.

Обставини склались так, що саме на цьогорічний Великодній час припала одна подія, яку можна вважати за черговий великий тріюмф життя над смертю в дочасному розумінні. Так привітало людство повідомлення про успішність вакцини д-ра Солка в превенційних заходах проти дитячого паралічу. Довгі-довгі сторіччя косила ця недуга кожного року десятки тисяч людських істот у самому заранні їхнього життя. Сторіччями дрижали батьки зі страху, що одного дня їхня дитина може обезвладніти і, якщо не помре, то залишиться калікою на все життя. Сьогодні Господь благословив самовідречений труд багатьох людей, і цей рід передчасної смерти переможений на 90 відсотків, як запевняється в медичному повідомленні. А перший застрик вакцини, щодо якої ще не могло бути певности, чи вона є спасінням, чи, замість охоронити людську істоту від смерти, сама уб'є її, дістали діти її винахідника, д-ра Солка. Чи не був це риск смерти в ім'я перемоги над нею?

Подібних прикладів з медицини можна б наводити безліч. Скільки лікарів передчасно опинилися в гробі, випробовуючи самі на собі можливості перемоги над передчасною смертю? Скільки було чоловіколюбців, що добровільно рискували своїм життям для експериментів, які мали на цілі спасення людського роду!

Та це наслідування Христа далеко не обмежується самою тільки медициною. Люди часто кидаються — як кажуть — в вогонь і воду, щоб спасати свого ближнього, навіть не думаючи про спасенність того, що життя своє віддає за друзів своїх. Це саме можна сказати про тих воїнів праведних, що кров свою проливають і життя своє віддають за волю свого народу.

У нашій вільній системі кожна людина має забезпечене конституцією і законами її невід'ємне, бо дане їй Богом, право змагати до щастя. На теперішньому високому ступні суспільного розвитку людина добачає своє щастя у щасті всієї спільноти, і тому відповідно поступає. Бо тільки у вільній спільноті одиниця може бути вільна і тільки в загальному добробуті вона може і сама тим добробутом користуватись. Логічно, що тільки в спасенні роду людського може спастись і кожна одиниця.

Залежне від кожного з нас дочасне спасення ще далеко не завершене. Що більше, у цьому відношенні ще далеко не використані навіть наявні можливості. Взяти, для прикладу, хоч би ядрову енергію. Визволення цієї космічної сили відкриває перед людством направду казкові можливості в усіх галузях нашого життя. Людина здобула переконливий доказ, що Господь справді створив її на Свій образ і подобу і що вона сама має у своєму серці, в своїй голові і в своїх руках усі атрибути на те, щоб бути щасливою. Лихо тільки в тому, що і диявол не спить, що людині часто перевертається в голові і вона пробує ставати з Богом на прю, квестіонуючи або перекручуючи Його святі закони.

Тому то ми й сьогодні, замість в щасті й гаразді Бога прославляти, живемо на землі, яка у великій своїй частині є все ще справжньою долиною сліз і горя. Тому ми й сьогодні живемо в постійному страсі, що та сама Богом дана людині сила не тільки не дасть спасення людському родові, але, навпаки, принесе йому загладу.

Великодній час дає добру нагоду спинити думку і над цими проблемами. Кожний бо з нас є частиною суспільности, і кожний з нас на своєму місці і своїми силами може дати вклад і відповідно спричинитися до того спасення людського роду, про яке мова. До цього спричиниться сумарично кожна наша пожертва на добру ціль, кожне наше слово істини і кожна наша постанова жити повним суспільним життям і брати повну участь у загальній творчості та прогресі. Зокрема, ми зробили б великий вклад у спасення людського роду, якби дали нашу максимальну допомогу в змаганні до спасення-визволення українського народу.

ТАКТИКА ІТАЛІЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Що найбільше вражає подорожнього в Італії, — чудові красвиди чи залишки старовини? Мілянський собор чи канали Венеції? Кожному подорожньому щось сподобається в цій країні.

Проте, одне явище дивує всіх без вийнятку чужинців: це постійні купи людей, що без жадної праці вештаються по вулицях, площах, двірцях. Це — традиційні безробітні, що заповнюють міжнародні біржі праці, еміґраційні квоти й заболочені рижові плянтації.

Але в наступні роки подорожній вже не побачить безробітних. В долині ріки По й на узгір'ях Сицилії виростуть стрункі вежі, простягнуться нові шляхи і грубими рурами потече чорне золото. В Італії знайдено перші поклади нафти.

Досі всі підручники географії авторитетно писали про бідність Італії на мінеральні поклади. Досі Італія була країною виключно сільсько-господарчою, якщо не рахувати індустрії, що працює на чужій сировині. Городина і вино, риж і численні туристи були головними джерелами прибутку. Але їх все ж таки було замало для населення, і безробітні на вулицях належали, так би мовити, до італійських красвидів.

Минуть місяці, роки — і нафта змінить обличчя країни. Поклади її, за попередніми даними, нібито більші за каліфорнійські. Бідна країна минулого, як досі звали Італію, стане країною майбутнього, і то все зробить випадково знайдена нафта.

Вже тепер почалися далекосяжні урядові плянування й бучні передбачення. Але об'єктивний спостерігач вважає цей оптимізм за передчасний. Поки рурами не потече „чорне золото", треба ще чимало проблем вирішити. А найбільшими проблемами є дві: роздобути потрібні для розбудови нафтового промислу гроші і покінчити з комунізмом.

Не зважаючи на щедру американську допомогу, Італія ще далеко не зліквідувала повоєнної руїни. Єдиний вихід для цього — притягти чужі капітали, в першу чергу американські.

Але саме цього й не хочуть італійські комуністи, що є другою проблемою на шляху до розбудови. Так само мало хоче будь-яка країна вкладати свої капітали туди, де комуністичні впливи зайшли занадто далеко.

По закінченні війни італійські комуністи тихенько й непомітно, маскуючись і відверто, розбудували свою партію так, що вона після Совєтського Союзу стала найсильнішою в світі. Досить сказати, що на сьогодні з 47 мільйонів італійського населення 2,5 мільйона — дійсні члени комуністичної партії. На останніх виборах комуністична партія здобула 6 мільйонів голосів виборців. Разом з лівими соціялістами вона має одну третину голосів в парляменті. Але особливо небезпечна її низова мережа, яку, до речі, іноді підтримують і впливові особи з християнського середовища.

По закінченні війни, кажуть, в Італії не було й тисячі комуністів. Але рештки ці були досить активні і внаслідок їх діяльности у міському самоуправлінні окремих провінцій і у виробничих професійних спілках найліпші місця захопила саме ця не повна тисяча. Поки інші партії дискутували, комуністи розбудовували власний апарат, прибирали до своїх рук сільські громади і зміцнювали фінансову базу. На сьогодні комуністична партія має 350,000 осіб платного апарату, з них до 200,000 так званих активістів. Під цілковито їхнім впливом є профспілка з кількістю понад 3 мільйони членів, численні допомогові організації, понад 18,000 фабрично-заводських осередків та понад 10,000 кооператив з власними млинами, кінами, готелями і їдальнями. Мало хто з подорожніх знає, напр., що, купуючи хліб в буфеті станції Болонія, він цим самим фінансує комуністичну партію. Комуністи контролюють також численні товариства для боротьби з туберкульозою, вільні клюби та ін.

При такій організаційній мережі італійські комуністи мають надзвичайно високі грошові надходження.

Вони не відмовляються від усяких можливих прибутків: минулого року, напр., 200 мільйонів лір одержали лише за дозволи на відкуп податків. (Збір податків в Італії відкупують приватні особи). Далі йдуть прибутки від 19,000 підприємств та торговельних закладів, відрахування від платні членів партії, які часто сягають однієї третини місячної платні. Але найбільша стаття прибутку — це торговельні операції із Сходом.

Численні італійські фірми за те, щоб одержати замовлення зі Сходу, виплачують комуністам надзвичайно великі суми. Лише цими днями один італійський капіталіст, що має великі хемічні підприємства, „подарував" комуністичній партії 60 мільйонів лір. Також низові „товариші", шляхом усяких зборів і кампаній приносять до партійної каси не малі суми.

Перша й головна причина успіхів італійських комуністів — надзвичайно гнучка тактика їх і секретаря партії Толіятті. Італійські комуністи старанно приховують свою мету. Вони „підтримують" іноді заходи найправіших партій. Не забуваймо, що навіть продовження конкордату з Ватиканом пройшло при повній підтримці комуністів. Все це завуальовує їхню діяльність, представляє їх як „добрих патріотів" і не відрізняє назовні від інших політичних партій.

Друга причина — це функція так званих „корисних дурнів" (utili idioti): короткозорих капіталістів, що фінансують комуністичну партію, тобто своїх власних гробокопателів, поплентачів з буржуазного табору, інтеліґентів, які бояться показати себе „реакційними", червоних священиків і поміркованих соціялістів.

Досить сказати, що, напр., на зборах комуністичного Товариства Російсько-Італійської Дружби брали участь християнсько-демократичні сенатори, бурґомистр Фльоренції з того ж християнського табору, ректор університету, редактори численних християнських часописів та інші особи, яких ніяк не можна назвати комуністами, але які своїм ім'ям підпирають їх.

Лише в останні місяці уряд звернув увагу на комуністичне засилля. Але, на жаль, його заходи нерішучі й спрямовані головно на позбавлення КП матеріяльних засобів. Думки деяких часописів, що комунізм сам себе переживе, навряд чи можна визнати слушними.

Антикомуністична еміґрація в Італії зовсім нечисленна. Чужинців всього лише кілька тисяч, більшість яких живуть тут ще з першої війни. Крім невеличкої групи українців, інших національностей майже не чути. Це також сприяє поширенню комунізму.

В Міляно 5 квітня 1955 р.

Вс. Вальченко

Ф. Д. РУЗВЕЛТ — ОСПОРЮВАНА ПОСТАТЬ

(З нагоди 10-річчя смерти)

12 квітня ц. р. минуло десять років, як у Ворм Спрінґсі в Джорджії помер на 63-му році життя Френклін Деляно Рузвелт, президент З'єдинених Держав, єдиний в історії Америки, з усіх її дотеперішніх 34-х президентів, що удостоївся чотирикратного вибору, чотирикратної заяви довір'я від більшости американського народу.

За свого життя Ф. Д. Рузвелт був незаперечним лідером американського народу, і хоч при його третьому (1940 р.) й четвертому (1944 р.) виборі його противники Вендел Вілкі і Томас Дюї дістали були таки більше як по 22 мільйони голосів, проте він не був оспорюваний, як велика індивідуальність, як великий президент. Його поборювали республіканці, як демократа, як автора, творця і реалізатора „Ню Ділу", нової соціяльно-економічної політики. Але мало хто заперечував його лідерство у внутрішній і міжнародній політиці, в Америці й усьому світі.

Щойно на тлі наслідків його закордонної політики Френклін Деляно Рузвелт став оспорюваною історичною постаттю. В його особі маємо хоч не одинокий, але рідкий приклад в історії, коли людина в очах земляків і чужинців не виростає сумою своїх життьових заслуг, а маліє. В половині квітня маємо 90-ті роковини смерти іншого президента З'єдинених Держав. Адже 14 квітня 1865 року смертельно поранено Абрагама Линколна, який наступного дня помер. За життя його поборювали й поменшували, після смерти став він загальновизнаним мучеником-героєм і одною з найбільших постатей в історії не тільки Америки, але й всього світу.

Коли прислухатись тим пристрасним спорам, що тепер, через 10 років після смерти Ф. Д. Рузвелта, ведуться довкола його особи, то дійсно треба прийти до висновку, що історія ще не сказала свого останнього слова про нього і з останнім осудом треба ще виждати. Але вже тепер нема сумніву, що Ф. Д. Рузвелт має перед американським народом велетенські заслуги, ввівши майже революційні реформи, що їх ніякий його найбільший противник уже не квестіонує і не спробує зміняти, — і що водночас він спричинив для своєї батьківщини і всього вільного світу страшні турботи. Американські маси по нинішній день зв'язують з іменем Ф. Д. Рузвелта піднесення Америки з низин страшної господарської депресії. Правда, заломання післявоєнного добробуту („просперіті") в Америці, разом з отим чорним днем 29 жовтня 1929 року, що започаткував депресію (біржевий крах, коли протягом одного дня продано 16 мільйонів акцій із втратою 15 більйонів долярів, а до кінця того року з втратою 50 більйонів долярів, власности 25 мільйонів людей, не рахуючи світу праці, який став перед закритими дверима фабрик) — та тодішня господарська катастрофа не прийшла без попередніх глибоких причин, що їх не завинив був през. Герберт Гувер, так само, як і багато санаційних заходів Ф. Д. Рузвелта були вже раніше підготовлювані. Проте він був їх ентузіястом, він їх переводив і він їх фірмував. З іменем Рузвелта зв'язані також такі соціяльні реформи, як введення загального суспільного забезпечення, що його не тільки демократ Г. Труман, але й наступник Трумана республіканець Д. Д. Айзенгавер намагається поглибити й поширити.

Тінь на особу Ф. Д. Рузвелта, як індивідуальність з історичними заслугами, кинуло його відношення до комунізму взагалі й Совєтського Союзу зокрема. Адже це Ф. Д. Рузвелт 16 листопада 1933 року визнав большевицький режим в колишній Російській імперії. Правда, на зміну тодішньої американської політики вплинули у вирішній мірі прихід в Німеччині до влади Адольфа Гітлера і виступ Німеччини з Ліґи Націй та Конференції роззброєння в Женеві. Але від тої першої засадничої помилки аж по Ялтинську конференцію в лютому 1945 року червоною ниткою тягнеться одностороння оборона демократизму через поборювання фашизму, з повним переочуванням небезпеки для Америки і всього світу від комунізму, як ідеї, та Совєтського Союзу, як російської імперіялістично-завойовницької сили під червоним прапором. І тому з іменем Ф. Д. Рузвелта тісно в'яжуться насичення американського державного апарату комуністичним елементом, усі ті виявлені й невиявлені гієси, уся та ультраліберальна й ультратолерантна супроти комуністів атмосфера, яка уможливила поширення в Америці шпигунської сіті, що викрала для Совєтів атомову тайну. З іменем Рузвелта нерозривно зв'язані всі міжнародні конференції з другої світової війни — в Каїро, Тегерані і Ялті, навіть у Потсдамі, хоч тоді Рузвелта вже не було в живих: діяв там його дух і політичні принципи „коекзистенції", які допустили московських большевиків над Дунай, Ельбу і далеко вглиб Тихого океану, запропастили пів Европи і пів Азії включно з Китаєм і Кореєю та завели світ у сліпу вулицю.

Ф. Д. Рузвелт має своїх палких оборонців не тільки, як творець „Нового Поділу", але й як керівник закордонної політики. Вони заперечують, начебто Рузвелт був безкритичний у відношенні до комуністів. Вони вказують на різні познаки, що Рузвелт змінився б, як би довше жив, а його неславну поведінку у Ялті, коли він дискредитував Черчила перед Сталіном, пояснюють його смертельною недугою. Його пресовий секретар з 1945 року, Дж. Деніельс, признається у своїх споминах, що він мусів дуже дбайливо вибирати світлини з Ялтинської конференції, щоб не можна було пізнати страхітливої недуги на обличчі й у поставі Рузвелта. Він бідкає теж, що коли б Рузвел жив ще нині, то мав би менше років, як їх мають живучі В. Черчил чи Г. Гувер, і він сам найкраще обороняв би себе та свою актуальною діяльністю стояв би в єдиному американському антикомуністичному фронті. Тим часом, єдине в закордонній політиці, що ще залишилось по ньому — це той „інтернаціоналізм", що його символізують Об'єднані Нації з їх „коекзистенцією" і совєтським правом вета. Офіційна американська політика боронить ще цю установу і тримається її, як „інструменту миру". Всі познаки вказують, що ОН з її комісіями роззброєння зазнають долі покійної Ліґи Націй, а Совєти так само будуть здібні „роззброїтися", як гітлерівська Німеччина, з тим самим наслідком. Тоді щезне остання спадщина по Ф. Д. Рузвелті, великому реалісті і водночас великому ідеалісті, політикові, обдарованому великими здібностями, які, проте, були замалі, щоб дорівняти історичній добі, зрозуміти її і керувати нею для добра людства. І тому Рузвелт показався менший, як були його співучасники Сталін і Черчил. І тому й 10-ті роковини його смерти проминули в американському народі серед мовчанки.

М. С.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАРАДОКС

Дуже цікаво приглядатися до деяких явищ нашого українського суспільного життя.

Маємо на увазі Український Народний Фонд.

Ця установа, поза всім іншим, інтересна ще і тим, що дає можливість спостерігати і оцінювати нашу поведінку, як національного колективу. Мов у хемічній ляболаторії, можемо аналізувати певні явища і доходити до конкретних висновків.

Маємо два чинники, чи два складові елементи в нашому національно - громадському житті, а саме: — українське суспільство, якого нараховуємо мільйон. З того — сто тисяч вповні національно-свідомих і політично зрілих людей, які кровно зв'язані з українським рухом, працювали і тепер стараються працювати для української справи. І врешті складовий елемент — Український Народний Фонд, як концентрація матеріяльних засобів, як спосіб та інструмент для уможливлення широкої і всебічної праці для української справи. При цьому треба мати на увазі, що це українське суспільство знаходиться тепер в ситуації високої економічної коньюнктури, себто значного матеріяльного добробуту, що вповні уможливлює жертвенність для української справи.

Тим часом бачимо надзвичайно цікаве явище: маючи змогу діставати річно майже мільйон долярів, ми збираємо ледве 100-120 тисяч, себто лише десяту частину можливого. При цьому інтересно, що ті люди, які не платять Національного Датку, в першу чергу бідкаються і нарікають, що через недостачу фондів не можемо доконати дуже потрібних річей і що коли б ми мали той мільйон, то українська справа набрала б надзвичайного розмаху, поступаючи великими кроками вперед.

Отже виходить, що мільйон долярів ми можемо річно зібрати, ми хочемо його зібрати і прагнемо його мати, бо нам присвічують великі перспективи. Але водночас того мільйону ми не маємо, ми з тяжким зусиллям збираємо лише десяту частину можливого і, розуміється, навіть в далекій мірі не можемо доконати того, чого хотіли б.

І тут постає питання: чому це так? Як розуміти це явище? Як його пояснити? Як розплутати цей парадокс: з одного боку, бажаємо й можемо мати мільйон долярів, а з другого — нічого у нас не виходить.

Себто виходить, що ми самі не робимо того, чого хочемо, що ми — патріоти, але, разом з тим, — шкідники, що, властиво, ми самі стримуємо розвиток своєї справи, самі кидаємо собі під ноги колоди, ми — і ніхто інший — є причиною того, що не можемо провадити як слід політичної акції, ані пропаґандивної, ані культурної. Ми самі збіднюємо наше національне життя, свою боротьбу, самі заганяємо нашу справу в тяжке положення і самі перешкоджаємо поступові і успіхові нашої справи. Ми самі утворюємо якийсь надзвичайний парадокс: патріоти-шкідники.

Так, нічого не вдієш: факт залишається фактом:

Ми є патріоти і ми ж є шкідники. Колись ми працювали — жертвували свій час, поступались своїми вигодами, наражали себе на різні небезпеки і навіть жертвували своїм життям. Все в ім'я української справи. І сьогодні ми є патріотами, ми — за успіх української справи. Але одночасно ми не хочемо доконати акту, який є безмірно легший від тої праці і від тих турбот і небезпек, що завдавала нам українська справа на своїй землі чи навіть на еміґрації в Німеччині. Ми отягаємось, ми ухиляємось, ми забуваємо, ми уникаємо, ми, нарешті, просто шкодуємо дати тих 10 долярів на українську справу.

І, одночасно, ми є українці, ми слідкуємо і цікавимось українською справою, ми радіємо її успіхами і сумуємо з приводу невдач. І — разом з тим — нічим їй не допомагаємо. Патріоти, що є самі проти себе! Український парадокс!..

Федір Одрач

ЗВЕРШИЛОСЬ

(Продовження)

— Хто ж відвалить нам камінь? — притишено озвалася Марія Яковова.

— Привалили тяжким каменем гріб, щоб, бува, учні не викрали тіло Учителя — з сумом сказала Соломія. — Учителю, Учителю, яка ж туга залишилася в усіх нас по Тобі!

Тихо розмовляючи, вони підійшли до скелі, де був гріб. Марія Магдалина ішла перша: вона цілу дорогу мовчала; серце її щось віщувало — невже сталося те, про що говорив Равві?

Три жінки, з похиленими головами вже були коло гробу. Вони помітили, що великий надгробний камінь був уже відвалений. Перше проміння сходячого сонця озолотило його. Жінки хвилину дивилися до відкритого гробу і потім мовчки увійшли до середини. Очі їхні шукали тіла Учителя. Тіла не було в гробі. Марія Магдалина похилила голову і почала плакати.

— Де ж Тебе шукати, Учителю? Хто ж намастить миром Твоє тіло?

— Не жахайтеся, мироносиці! — раптом почувся якийсь юначий голос.

Жінки з жахом підвели голови: в куті гробу помітили вони юнака в білій шаті. Шата юнака була ясна, немов біла хмаринка просвічена сонцем. Вона сліпила зір мироносицям і вони, відчувши близькість висланця неба, попадали ницьма перед ним.

— Ви шукаєте Ісуса Назаретянина, що був розп'ятий на хресті? Він воскрес! Нема його! Ідіть і скажіть учням Його і Петрові, що першим від вас буде в Галілеї — там його побачите, як Він вам обіцяв.

Вістка ця осяяла радістю серця мироносиць. Вони піднесли свій погляд на юнака, але його вже більше не побачили. Це їх налякало і вони мерщій віддалилися від гробу.

Сонце вже могутньо золотило землю; над пальмами тріпотіли крильцями жайворонки і співали; Марія Магдалина ішла між ланами жита, очі її мчали в глибінь небесну, душа її співала чарівну пісню про воскресіння.

— О, Равві, Равві, темні сатанинські сили Ти переміг і воскрес. Бережіться, вороги, Бога живого! Он сонечко як світить, он як пташки співають, навіть шакали і гієни замовкли на пустині. О, Равві, Равві, божественного Твого тіла не доторкнувся черв нікчемний, Ти ожив, щоб жити вічно в серцях тих, що підуть за Тобою. А он струмочок булькотить срібною водою — він теж співає про Твоє ж воскресіння, Равві! А колоски жита, Господи, — гойдаються на вітерці і теж співають про Твоє воскресіння, Равві!

Вона бігла між ланами, окрилена щастям; вона й не знала, яку дорогу вона пробігла. Ноги її були прудкі і легкі; тіло ніби хмаринка, що плівла назустріч сонцю по синьому небі. А перед нею лани, безмежні лани — море колосків, а між тим морем широка дорога закосичена обабіч квітами і диким виноградом. Он і узгір'я, на узгір'ї дорога лагідним коліном у напрямі Галілейського моря. Вона на хвилину зупиняється на цьому коліні. Серце віщує їй щось незвичайне і чарівне. „Що це зі мною, Господи?" Перед нею раптом з'являється струнка чоловіча постать. Права рука його підноситься на знак благословення.

— Мир тобі, Маріє!

— Равві! — скрикнула вона і обсунулася до Його ніг. — Хай обітру косою своєю кров на Твоїх ногах, хай сльоза радости доторкнеться до кінчиків Твоїх пальців. Он там, по луках Галілейських, по полях та по чагарниках бігала я, нечисті духи розпирали моє лоно; я скверноСловила і кричала голосом чаклунів нечестивих і Ти уздоровив мене. Чудом божественним Ти засвідчив про себе, Равві!

— Мир тобі, Маріє, Іди і сповісти учнів моїх про все те, що ти бачила. Хай вони не сумують, хай вони чекають на мене, бо скоро я буду між ними.

Коли Марія підвела голову, Ісуса вже не було. Вона підірвалася на ноги і щосили побігла дорогою до землі Галілейської.

IV.

Коли розпинали на Голготі Учителя, Юда, пригорблений і неспокійний, блукав по вузьких вуличках Єрусалиму. Докучливі думки осами вгризалися в його мізок. „Навіщо ти це зробив, Юдо?", — у тисячний раз шепотіли його попечені уста. Якийсь жар немилосердно парив йому уста від часу, коли він поцілував ними Учителя. Він блукав без мети; він уже не боявся ні Петра, ні молодого Івана. Йому навіть хотілося з ними побачитись. Коли б він їх зустрів, він заступив би їм дорогу і сказав би: „Чи ви знаєте Юду Іскаріотського? Ви не знаєте? А я вам скажу, що я і Юда і не Юда і мій дім колись не був у Іскаріоті, бо я родився між гаддям, я вилупився з крокодилячого яйця на березі Нілу. Такий я, Петре, Якове, Іване!" Він провів рукою по своєму чолі. „Дивно, чому на цьому чолі не виросли роги? І чому в мене вуха не такі, як у лева з сирійської пустині? А ти, Петре, не такий як повинен був би бути: ти зробив дурницю. Навіщо ти відсік ухо дурному Малахові? Треба було тобі, знаєш, різнути своїм мечем просто по моїй шиї; так, щоб голова з острою бородою покотилася з Голготи в Кедронську долину. О, Равві! Равві, Ти був великий, Ти перетерпів муки, але ти не син Божий!" Він знов почав думати про Емаус, про старого Арона, про його виноградник. Ніщо вже не могло йому перешкодити здійснити свою мрію: купити від старого Арона виноградник. Але срібні монети тяжили в його кишенях ніби каміння, тягли його вниз. — Він вийняв одного срібляника і блудними очима приглядався йому. „Ти думаєш, паршива монето, що ти срібло? Ти навіть блищиш привабливо. Ти думаєш, що це благородний блиск цінного металу? — Ні, це сльози, паршива монето! Ай, ай, це сльози, це сльози!" Він ухопився за голову і побіг, ніби божевільний, на ринок, просто до господи Каяфи. При вході до дому заступили йому дорогу слуги первосвященика, але Юда з великою силою відтрутив їх і вбіг до великої світлиці, що з римська називалася табернакулюм. Каяфа самозадоволено сидів на подушці і чесав пальцями свою кучеряву чорну бороду.

— Очі твої блудні, людино з Іскаріоту, — спокійно сказав Каяфа. — Що тобі треба?

— Чи він уже умер? — різко поспитав Юда.

— Він уже сконав, — посміхаючись, сказав Каяфа. — Шкода, що передчасно. Мої люди мали йому поламати кості в голінках.

— Ай, ай, ще й кості поломати, — закричав Юда, хапаючись знов за голову. — Ай, ай, він уже умер. А ти, Каяфо, чи знаєш, хто такий Юда? Ти не знаєш? То ж слухай: я такий як і ти, ми родилися на березі Нілу. Ми вилупилися з яєць з м'якими оболонками.

— Очі в тебе блудні, Юдо, — сказав суворо первосвященик, повільно стаючи на ноги.

— В мене очі блудні і душа блудна, і у тебе теж душа блудна, вибранче народу. Ми родилися там, на березі Нілу, а батьком нашим був крокодил з порепаною спиною. Ай, ай, Равві вже вмер! Він напевно, вмираючи, сказав: „Звершилось". З ним звершилось там, на Черепичній горі, а зі мною теж звершиться. Я ще не знаю, де зі мною звершиться, і ти теж не знаєш, де звершиться твоя доля, первосвященику. Він був невинний, чуєш, вибранче народу, — він був невинний. А ми зробили його винним. Уста мої попарені, голова моя ніби казан з переваренею водою. Ай, ай, ти теж маєш блудні очі, вибранче народу. Може ти хочеш срібляників?

Юда витягнув з кишені одну монету і ткнув її до рук Каяфи. Каяфа хотів цофнути руку, але його пальці, ніби проти його волі, прудко вп'ялися в лискучий метал.

— Ти розбагатів, Юдо! — лагідніше сказав первосвященик.

(Закінчення буде)

З ВОСКРЕСНИМИ ДЗВОНАМИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Наступного дня, по дзвонах повстання у Холодіївці та її волості, — коли Ора Ковальський, хорун. Іван Войко і я сиділи на траві в церковній загороді, у Нестерварці, — якось нишком та несподівано прийшов четар Микола Глібовицький і просто до нас:

— Нема часу дипломатити! Приятелі, щезайте, бо найбільше за пів години прийде по вас Чека з Гацком. На те там і сиджу, щоб приятелів ратувати!...

Хоч і сподівались приходу Чека, були готові змінити місце нашого побуту, але такий раптовий „наказ" дещо збентежив нас. Ми в ту ж мить подались на мою кватиру, швидко передяглись у стару, напівсільську одежу й подались на край села Нестерварки, від південного сходу. Тут зайшли в хату якогось господаря самотника, — що був сусідою приятелів Федора й Миколи Малюків, — і тут доповнили на кращу сільську одежу наш убір. Почекали ще яких дві години, щоб ближче заходу сонця, та щоб, із селянами змішавшись, вертатись із ними з ярмарку. Коли ж сонце стало хилитись, тоді ми, поза городами, вийшли на шлях і з селянами пішли в сторону с. Хрищинці...

*

Якось увечері прийшов до мене на горище, — хати старенької 92-літньої бабусі Яковлевої, — де я скривався, Васька Сумовський і нишком сказав:

— Будь обережний! Тут же біля цієї хати, недалеко від тебе, он там на майдані біля церкви буде поставлена большевицька застава... Большевики сподіваються повстання...

Була тиха, весняно-тепла ніч. Усе село в запахах розцвілих садів. Бабусі Яковлевої груша вся задихалася білим запахом цвіту. Тремтіли-палахкотіли зорі по небу, і були єдиним гомоном українською весняної ночі.

Я зліз із горища й нишечком перейшов під грушу, де й сів при столику, що там був. І сидів я непорушно. Почув кроки большевиків, що йшли на заставу; почув шепотіння. Настала тиша. Час до часу хтось із застави відтягнув кашельне, ворухнеться — і знову тиша.

Аж оце ген іздалеку, на хвилях росистих просторів, разом із гомоном зір і з запахом розцвілих садів, мов найкращі симфонії, які ви в житті чули, прилинула луна дзвонів:

— Ба-у-м-м! Ба-у-м-м! Ба-у-м-м!

І на мить — стала така тиша, що було чути віддих усієї України, тієї доброї, вірних синів, України! Це була тиша — сили, росту, бунту проти зла і гніту.

І знову:

— Ба-у-м-м! Ба-у-м-м! Ба-у-м-м!

Я й сам не спостерігся, що я встав. Уся моя істота споннилася цією урочистою луною. Очі й серце мої були налиті щастям! Очима вп'ялився я у простір у напрямку Холодіївки.

На майдані, біля церкви, безмовний шорох, швидке шарудіння ніг і — тихо. Большевицька застава наготовилась до бою.

Від с. Холодіївки падають перші стріли й прорізують тишу. Зачався бій. І в селі Анаієві грають дзвони. Повстання, як пожежа, з села до села йде.

Світає. В південній частині Гульчина заграли кулемети і гармати. На світанковому небосхилі бачу: сновигають тіні людей, пішо й верхи. Наступ на Тульчин почався.

Застава, ось тут, на майдані, метушиться. Крізь серпанок світанку, з-за густого віття груші, бачу їх перелякані обличчя. Врешті, надбігає большевицький командант міста Тульчина, Іван Усенко; притьмом, сам себе питаючись: „Що він робить тут на Нестерварці, як у Тульчині, за ставом, бій іде?" — Застава, побачивши його, прожогом кидається до нього:

— Таваріщ камандант! Какой приказ? Что нам делать? — Разсуждать поздно! Давай сюда ружья і уході, хто куда...

Лиш Усенко, роззброївши большевицьку заставу, подався вуличками Нестерварки в сторону Малютів, як на майдані біля церкви промайнули тіні людей. І трохи не в ту ж мить залунав на церкві дзвін. Хвилі гомону рознеслись по Нестерварці, і за кілька хвилин село загомоніло! З хат вибігали чоловіки й бігли в сторону ст. Нестерварки... Наступили й Федір та Микола Малюти і Кузьма Марущак, головні провідники повстання на цей кут. За голову Федора Малюти большевики були наложили 4000 рублів нагороди. З першим гомоном дзвону вибіг й на майдан. Ми всі подались у місто, за став, до Тульчина, де кипів бій. За нами настигали селяни з обрізками, з торбинами через плече, кулі несучи.

Озолотились небеса ранньовесняного неба. Бій у місті Тульчині втих. На майдан біля церкви висипався народ — старі, молоді, жінки й діти. Всі на радощах говорили про події цього ранку...

В ОБЕРАМЕРҐАВ

(Закінчення зі стор. 1-шо)

гав, пробивають йому бік, і з нього виходить кров і вода. Це — секрет тих побожних людей-артистів, якого вони нікому не скажуть. Таких неопатентованих „патентів" мають ці люди чимало. У виставах Христових Страстей бере участь 120-150 осіб. Строї і всі потрібні реквізити роблять люди з тієї місцевости самі, не вільно їх купувати, робити чи шити деінде.

Завдяки протекції місцевого німецького священика, маю рідку, як на чужинця, змогу оглянути кімнати з гардеробою. Там у найбільшому порядку заховані цінні строї, костюми, зброя. А все роблене на підставі наукових та історичних джерел. Гарно і оригінально лежать на довжезних полицях сотки і тисячі різного крою і барви: туніки, блюз, простирал, стяжечок і інших прикрас. Ніщо в часі останньої війни не пропало. Тут не впала ні одна альянтська бомба! Оглядаю стіл, на якому 120 років відіграють сцену Тайної Вечері.

Нарешті кілька історичних дат і фактів. Першу виставу Христових Страстей влаштовано тут ще перед Богданом Хмельницьким, 1634-го року. А сталося це в подяку Господеві за чудесне вирятування села Оберамерґав від жахливої недуги — чуми. Люди в церкві зложили тоді обіт-приречення, що, почавши від цього року, будуть на славу Господню і для добра християнських душ давати щодесять років виставу Христової Страсти. І додержують цієї обітниці відтоді аж до приходу Гітлера, якому сілло в оці були такого роду вияви релігійности народу. Безперервно впродовж 300 років ішли Пасійні Вистави, до яких сотки людей приготовлялись довгими роками. За вийнятком 1944 року, за режиму Гітлера. Чи в минулому, 1954 році ішли повні вистави Христової Страсти, не мав я змоги дізнатися. Думаю, що йшли.

Бодай так запевняв мене майбутній (на 1954-ий рік) „євангеліст Иоан", милий і веселий баварчик. Казав, що мають багато клопоту з деякими чільними артистами, що порobились були нацистами і тепер ждуть „очищення" зі сторони офіційних чинників, а ще більше зі сторони льокальних, сказати б, громадських, чинників.

А довідавшись, що за короткий час я їду за море, просив майбутній „Иоан" прислати йому доброго тютюну до люльки, бо цей, своєї роботи, його душить. Обіцяв, що не забуду вислати...

о. М. Федорович

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ!

Велике Свято Воскресення Христового! Радісно і величне було колись у нашій Україні, радісно нам в умовах нового поселення.

Христове Воскресення кріпить нашу віру і сподівання на краще майбутнє. Прийде воно скорше — чи пізніше, залежно від нашої внутрішньої вартости. Не забуваймо, що великі історичні події не приходять самі собою. Вони здобуваються великими зусиллями, працею, посвятою, самовідреченням і моральними вартостями не тільки одиниць, але цілої нації.

Нагоду до самовідречення дають нам радісні дні Воскресення. Ми їх часто затьмарюємо і понижуємо старими звичками. За традицією задурманюємо себе алькогольними напоями більше, як колинебудь в році. Обнижуємо в ці світлі дні наші моральні вартості, даємо злий приклад дітям і молоді. Часто ці дні стають через алькоголь причиною нещасть та трагедій. В ці дні витрачаємо мільйони тяжко зароблених грошей, що їх можна було б зужити на наші виховні, культурні чи політичні потреби.

Наша традиція гідна наслідування. Запорожцям під загрозою кари смерти було заборонено пити під час походу, щоб зберегти фізичні й моральні сили в напрузі. Коли б цієї заборони додержувалися під час миру, мали б усі дані закріпити Козацьку Державу.

УПА, як стверджують очевидці й документи, у великій мірі через тверезість могла створити героїчну епопею боротьби за волю України.

Греко - католицьке духовенство Західної України з кардиналом Левицьким, Сембратовичем і митрополитом Шептицьким лишили нам світлу традицію Братств Тверезости, що вирвали наше селянство з корчем і шинків.

У новіші часи здорову традицію перебрало Протиалькогольне Товариство „Відродження", яке очолювали відомі громадяни. Вони створили імпозантний протиалькогольний рух в Західній Україні, яким охопили селянство, шкільну та університетську молодь і частину старшого громадянства. У висліді: тисячі сіл без шинків, хрестини, весілля, забави та свята без алькоголю. Зберечені гроші йшли на школи, Просвіти, Народні Доми та інші культурні потреби. Нація кріпшала фізично й морально, що давало їй силу видержати й найтяжчі часи.

Ми розкинені по всіх континентах світу, є надією в поході до здобуття волі, як в минулому запорожці в поході до перемоги. Як колись вони відмовлялись від алькоголю, так ми теж у поході до волі повинні відмовитись від нього, щоб пришвидшити перемогу.

Св. Апостол Павло пише в посланні до римлян: „Добре не пити вина ні такого, від чого брат твій спотикається, або знемагає, або блазниться".

Свідомі зла, яке приносить алькоголь, ми повинні відмовитись від нього, щоб не давати лихого прикладу нашій молоді, і в повній свідомості гідности людини святкуймо Великдень. День Воскресення в надії, що й наш Воскресний День скоро прийде!

За Українсько - Американське Протиалькогольне Т-во „Відродження" Ю. Кменецький — голова, В. Іващук — секретар.

З ПІДСОВЄТСЬКОГО ПОБУТУ

ПРАЦЮВАЛИ ПРАЦЮЙ, АЛЕ ПРО ГРОШІ І НЕ ДУМАЙ

Київська „Радянська Україна" в числі з 18. березня ц. р. надрукувала відкритого листа колгоспниці Ф. Шеметун про те, як їй не виплачено мізерних, хоч і важкою працею зароблених грошей. З завваг доданих самою ж редакцією „Рад. України", виходить, що подібні практики дуже часті в совєтській колгоспній чи пак панщизняній практиці. Листа колгоспниці і завваги совєтської газети передруковуємо без змін і пропусків. Лист має в заголовку характеристичне питання: „коли мені виплатять зароблені гроші?"

„Торік я працювала свинаркою в колгоспі імені Молотова, Куликівського району. І сталося так, що в груді мені довелося покинути роботу через хворобу п'ятирічної дочки. До того ж колгосп ясла зачинив, і я не мала на кого залишити вдома дитину.

Працювала я на фермі сумлінно. На вироблені трудодні мені нарахували аванс в сумі 600 карбованців, однак і досі не видали цих грошей. Я пояснювалася голові колгоспу т. Бушуєві, але він грубо відповів: „Про гроші і не думай — не відлимо".

Звернулась я по допомогу до Куликівського райкому партії. Та вже минуло більше місяця, а результатів ніяких. Там, певно, вирішили не тривожити т. Бушуєва, який є членом бюро райкому партії.

Все ж хочеться сподіватися, що т. Бушуєва кінець кінцем закличуть до порядку. А коли відкриються дитячі ясла, я повернуся на ферму і знову працюватиму свинаркою.

Ф. Шеметун,
колгоспниця артілі імені Молотова, Куликівського району, Чернігівської області.

*

При перевірці на місці фактів, вказаних в листі т. Шеметун, виявилося, що справді через свавілля голови колгоспу імені Молотова т. Бушуєва їй не видано грошей, зароблених в 1954 році. Випадок з колгоспницею Шеметун тут непоодинокий. Не одержали грошей на трудодні також тт. Нестеренко, Кошель, Бондаренко, Кравченко та ряд інших тваринників.

В рахунок додаткової оплати праці колгоспникові Аврамцю належить порося вагою в 15 кілограмів. Незважаючи на численні скарги т. Аврамця, порося йому не видали.

Колишня ланкова Марія Кобжева надіслала скаргу до Куликівського райвиконкому про те, що їй не виплачено 1,600 карбованців премії за вирощений нею надплановий врожай льону. Правда, уповноважений з райцентра приїжджав у село перевіряти цю справу, але результатів покищо немає. Недопустимо зволікають видачу грошових премій за льон і деяким іншим колгоспникам."

НАУКОВА СЕСІЯ КАНАДІЙСЬКОГО ВІДДІЛУ НТШ

Торонто. — Наукове Товариство ім. Шевченка, Канадійський Відділ влаштовує в днях 23—24 квітня ц. р. в Монтреалі з допомогою Українського Відділу Монтреальського французького Університету наукову Сесію з низкою доповідей українських науковців і дослідників. Будуть прочитані такі доповіді: в суботу 23 квітня: „Мовний розподіл південних слов'ян" — о. проф. д-р Залеський, „Модерна фармація і медицина продовжує людське життя" — проф. д-р С. Вертипорох, „Незнаний портрет полк. Міклошевського в Канаді" — мгр. Н. Русова, „Король Данило" — мгр. В. Брилнявський, „Мова українців Канади" — мгр. Ю. Левицький, „Кілька українських листів з XVIII ст. в Канаді" — проф. д-р Ю. Русов. На неділю 24 квітня заплановані доповіді: „Нова структура НТШ і його праця на майбутнє", „Нове у вивченні остгрів пісночі" — проф. д-р Ю. Русов, „Роля козаччини в соціальній проблематиці України" — інж. М. Базилевський, „Вдучення етнічних груп у політичне життя Канади" — проф. д-р В. Ю. Кисілевський, „Продуктивність вугільних шахт у залежності від електрифікації" інж. І. Темертей, „Чорне море, як геополітична проблема України" — д-р І. Федів, „Історичний розвиток східного примор'я Канади" — інж. І. Мончак.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ютика, Н. Й.

Новий крок вперед.

Десь коло двох років тому ми були на першому концерті новозаснованого тоді хору „Трембіта" а тепер відмічаємо новий крок вперед в культурному житті нашого міста: утворення Театрального Об'єднання при місцевому відділі Союзу Українок, яке назвало себе — „Надією" і показало свою першу роботу — „Назара Стодолю". Назва Об'єднання пророча і символічна, — є надія, що це Об'єднання прослужить довго. Тому що за справу взявся Союз Українок. Вибір клясичного „Назара Стодолі" для першої вистави є дуже влучний, бо саме цей твір дає можливість об'єднати першу групу свідомих виконавців (1 та 3 дії) з роботою молоді, яка може вперше виступає на сцені (2 дія). І от ми 20 березня побачили першу роботу Об'єднання. Перед виставою голова місцевого відділу Союзу Українок, п. Ярослава Томич, інформує присутніх про створення Театрального Об'єднання, що є автономною одиницею при відділі, і організатором якого є культурно-освітній референт п. Євгена Єржківська. Інформація кінчається і перед завісу виходить Галя із зіркою і тріо дівчат з торбинкою за спиною. „Коляд, коляд, колядниця" — починає виспівувати ця пара чистими, дзвінкими голосами відому дитячу коляду, а глядачі впізнають колядників — Гандзю і Юрка Савицьких. Кінчається коляда і до дітей виходить сам сотник Китчатий, який забирає колядників до своєї господи на забаву. Тут до залі поверталась урочиста коляда, що її виконували співаки хору „Трембіта". Твориться святковий настрій і в цей мент поволі розсувається завіса і перед нами господа сотника Хоми Китчатого, де Стеха готує все для прийняття сподіваних старостів. Горить лямпадка перед іконою, святкового скатертиною застелено стіл, а на ньому срібні чарки, вишиваний рушник, глек з вином та медом, шинка, ковбаси, риба, паляниці, книші... „Усе, усе! Є що випити, є чим і закусити!" І знову веселе гуде. Стеха радо співає свою жіночий склад.

Та в господі сотника лише дві стіни, третьої нема, бо колектив є випадковим гостем в чужій залі. Коли б спеціяльно була друга з ліва, то третя дія була б старою „корчмою", а не якийсь трикутник, нап'ятий білим, що зразу увесь поважніє на спини Галі та Назара, згорбив їх обох і не дав можливості розпримитись аж до кінця діялогу. Глядачі розуміли становище і невеликі технічні дефекти не перешкоджали з великою увагою стежити за грою виконавців. Ми з великим задоволенням відмічаємо прекрасну гру жіночого складу та наргаданий прийм на ролі артистів. Особливо також заслужили найщиріші похвали тричі п. Любю Тодор, що грала чільну ролю Галі, а в другій дії — хазяйку на вечерницях. Дві ролі, що являють собою різкий контраст, але не чудове виконано обидві! Чільну ролю Назара виконував кваліфікований артист, режисер Об'єднання п. Міхновський, тому кожен рух, кожне слово доходило до глядача саме так, як мало бути подане за змістом дії і тексту. Хому Китчатого грав досвідчений аматор п. Сенишин, який зумів передати всі нюанси цієї тяжкої ролі. Але особливо хочемо відмітити гру двох старостів: балакучого — п. Бадинського та мовчазного — п. Олега Єржківського.

Досвідчений аматор п. Бадинський вимальовував образ свого „старости" словом, а молодий аматор п. Єржківський окреслював свого „старосту" мімікою і жестом. Треба мати багато художнього чуття і уміння, щоб змусити глядачів щиро сміятися з безпорадности людини, що недоглядала для себе стала сістростою у самого полковника, не сказавши при цьому ні одного майже слова. Тут ми почули знову коляду, що виконана була чоловічим хором.

В другій дії колектив показав свій молодий склад, бо і співи, і танки виконувала виключно молодь. Перший танок виконала пара: Звенислава Чорна з Володимиром Прибилою; далі Оксана Лукашевич, Ганя Райко, Ірина Рожанківська та Звенислава Чорна виконали „Катерину", а останній „запорізький танок" виконав Віктор Вохан. Це втягнення нашої молоді до культурної роботи є дуже цінним заходом Об'єднання. Але ось проходить третя дія, кінчається вистава, весь колектив виходить на сцену попрощатись з глядачами, а ми прислухаємось до розмов. „До кожного міста Америки тут на виставу Іхати з такою виставою і скрізь її прихильно і тепло зустрінуть" — каже наш сусід своєму приятелеві. „То не диво почати, — відповідає той, — але як скажіть мені, де в нашому невеликому місті взялися такі культурні сили?" Тут в розмову встряє третій: „так же тут є виконавці і з Геркімеру, і з Сиракюз, і з Рачестеру. Є старі, є молоді, а в допомогу ще й хор „Трембіта". Ви краще скажіть, як вдалось це все об'єднати?" І першій, що почав розмову, авторитетно відповів: „тож за справу взявся Союз Українок. Згадайте коляду, згадайте писанку, згадайте наших залишенців... Хто про це найбільше дбає? І то дбає як добра господиня — не щоб виконати з найбільшим ефектом! От хоть би й ця вистава. Що казати — грають гарно і все свої, без відомих професіоналістів, а звідкіля такі чудові одяги, звідкіля червоні сап'яні, жупани, кереї, де взялося усе обладнання, починаючи від шабель та пістолів і кінчаючи Божницею з лямпадкою коло ікони? Як художньо та з якою любов'ю все це зроблено і все своїми силами".

Приятелі пішли й кінця їх розмов, нам не довелося чути, але ми й самі знаємо, що то значить наш відділ Союзу Українок. Хто несе на собі весь тягар роботи з нашим репрезентативним хором „Трембіта" — прекрасний дириґент цього хору п. Олена Кокодинська. Хто несе на собі тягар об'єднання художніх сил театрального колективу „Надія" — культурно-освітній референт п. Євгена Єржківська. Хто створив для нашої молоді школу танків — наш відділ Союзу Українок.

Дай же, Боже, сил і вік довгий нашому українському жіноцтву!

Оч.

● Число німецьких студентів у високих школах Західної Німеччини зросло на 26.000 від 1949 р. і досягло в минулому році 122,677. Порівнюючи з 1953 роком, у минулому році було на 5,000 студентів більше.

● У Манілі, столиці Філіпін, новий американський амбасадор, кол. сенатор Гомер Фергусон, предложив президентові Рамонові Маґсайсай, керму пограмоту. Обидва державні діячі обмінялися запевненнями про тісну співпрацю ЗДА і Філіппін.

рОзСИПки

Автор одного з „листів до Редакції „Свободи" зав'язався вмовити в людей, що... Хрущов — українець. Аргументи: слово „хрущ" — неподільна власність української мови. Був собі, значить, Хрущ, аж раз його при війську, чи де російське начальство спитало:

— Как фамілія?

— Хрущ.

— Какой там Хрущ? — нібито спитало начальство й тут же присудило — будеш Хрущов!

До відома шановного Автора доводимо, що назвище сьогодні може говорити, але може й дурити. Скількох — „енків" нині зазвяті російські патріоти? І навпаки: хіба назвища Драгоманов, Зеров, Донцов, Шевельов перешкоджають (-ив) їм бути передовими українцями? . . У Львові, перед другою світовою війною можна було мати такі парадокси, як авдієнція українців Сверського, чи Пшеп'юрського в польского восводи Білика.

Міністер господарства гітлерівської Німеччини звався Дарре (наголос на „е"), а француз генерал — Кеніґ. Один з найкращих нім. літунів-мисливців (збив понад 150 альянтських літаків) звався (сотник) Марсей — в той сам час, як німий французький генерал звався Гунцінґер. В бою під Таненберґом (Сх. Прусія), у першій світовій війні, проти себе воювали генерали того самого назвища — німецький і російський Ренненкампфи...

Навіщо ж тоді вмовляти в українців, що один з найбільших катів нашого народу — наша людина? Це чисте саме безнадійне підприємство, не вмовляти в автора таких ревеляцій, що він знає, що пише й нащо пише...

*

Н. Ріпецький написав книжку: „Хвилі шукають берегів"... Так і видно, що писав й галичанин. Бо у тій книжці є такі писанки, який навколо себе бачить віхів імпрези, яких життя, якусь кров... До Америки радо прийшли. Авторові не слати своєї книжки без змін. В нас уже не хвилі шукають берегів — тільки... береги шукають хвиль...

*

Жалобною громадою можна назвати галичан-еміґрантів, після того, як обірвався славний „Щоденник" А. Любченка, в „Нових Днях" (Торонто). Як перший відгук — новий жалобний шлягер на стару нуту постав:

Зажурились галичани та на [туго зміну
І до пана редактора роблять [кваєну міну:
„Хто ж на нас помиї буде [виливати,
Плечі і так далі дарем* [обмивати? . ."

*

Геролд Стассен дістав новий „джаб" — шефа американського розброєння.

Совєти таки ніколи не наздоженуть Америки. Тут уже розброєння — а вони ще тільки зброяться...

*

Малий Івась не розуміє одного місця в „Свободі":

— Татку, тут п. Несторович пише, що д-р Розгін зупинився над питанням...

— Що ж у тому дивного?

— Хіба Розгін може зупинятися?

— Ясно, що так!

— Який же він тоді Розгін?

О. Сан

* Це слово в рефрені пропустити.

БІЛЬШЕ ЗЯТІВ ПРИХИЛЬНІШІ ДЛЯ СВОЇХ ТЕЩ

Корпорація Левіта, яка продукує чистильники, запитувала 10,048 зятів про те, як вони відносяться до своїх тещ, і довідалася, що 65 відсотків із них „люблять своїх тещ". З повищого виходить, що цього року число прихильних до тещ зятів збільшилося на повні два відсотки. Минулого року ця сама фірма висилала квестіонарі 11,306 зятям, і з них тільки 63 відсотки заявили, що прихильно відносяться до матерів своїх жінок. Хоч загально поширені дотепи зятів про своїх тещ, то все ж таки більшість зятів вдоволені зі своїх тещ, бо ті неньки зваживали в своїх внуків, ходять на закупи, а дуже часто навіть фінансово помагають родинам своїх доньок.

„ЗВЕРНЕННЯ" ВОЛ. ВАСИЛАКІ
ПРОДИКТОВАНЕ МОСКОВСЬКИМ МВД

Дня 7. квітня ц. р. московське радіо подало за своїм же берлінським відділом ТАСС-а повідомлення своєї ж комуністичної телеграфічної аґенції східньо-німецької „демократичної республіки" про прибуття до Берліну перебіжчика із Західньої Німеччини Володимира Василакі і водночас дослівний текст цілого його „звернення" до „влади Німецької Демократичної Республіки". „Звернення" Василакі свідчить, що продиктоване воно співробітниками московського „Міністерства внутренних дел" і фразеологія його ідентична із фразами у заявах інших перебіжчиків, таких, як Трушнович, Крутій чи й навіть німець Йон. Нове у зверненні Василакі хіба те, що там декілька разів підкреслюється „українськість" цього новоторичного федераліста, його провідну участь в буцім то „українських" організаціях, створених, як свідчить втеча Василакі, за дорученням московського МВД, і редаґування буцімто „української" газети „Нова Україна", виданої чи не за гроші цього ж МВД. Доказує це дуже виразно, що совєтам іде про українських перебіжчиків, яких їм треба для внутрішньої і зовнішньої пропаґанди. Не маючи можливости дістати в свої руки справжніх українських діячів чи політиків, українців з іменем, вони „організують" усяких Василакіх, що своєю „українськістю" викликують хіба тільки сміх.

Дослівний переклад „звернення" Василакі подаємо нижче.

„Як повідомило Міністерство Внутрішніх Справ, український еміґрант проф. Володимир Василакі, що прибув із Зах. Німеччини, звернувся до влади Німецької Демократичної Республіки з проханням надати йому притулок в НДР, щоб він міг вирішити питання, пов'язані з його поворотом на батьківщину. Проф. В. Василакі був головою створеного 1954 року американською шпигунською службою антисовєтського еміґрантського координаційного центру під назвою „Ліґа антибольшевицьких організацій народів Сов. Союзу", керівником антисовєтської української еміґрантської організації „Український визвольний рух", а також відповідальним редактором еміґрантської газети „Нова Україна", що виходить у Мюнхені.

У своєму зверненні до уряду Німецької Демократичної Республіки проф. В. Василакі заявляє:

„Я Володимир Василакі, українець, колишній мешканець міста Харкова, прибув до НДР з Авґсбурґу, прошу уряд Німецької Демократичної Республіки надати мені притулок та допомогти мені повернутися на мою батьківщину в Українську Совєтську Соціялістичну Республіку.

Під час другої світової війни, наслідком обставин, що склалися для мене та моєї землі, я потрапив до Зах. Німеччини, де пробув 11 років.

Під впливом реакційних сил я був втягнений до активної діяльности, скерованої проти совєтського народу. В момент мого переходу до НДР я був головою „Ліґи антибольшевицьких організацій народів Сов Союзу" та організації „Український визвольний рух", а також відповідальним редактором еміґрантської газети „Нова Україна", що виходить у Мюнхені.

Вся моя керівницька діяльність у цих організаціях здійснювалася за вказівками членів т. зв. „Американського комітету" в Мюнхені — американців Пейча та Сарджанта.

Як керівник еміґрантських організацій, я мав змогу докладно аналізувати напрямок їхньої діяльности і зрозуміти справжню мету, з якою американські імперіялісти використовують еміґрантів за допомогою вже названого „Американського Комітету". Наслідком вивчення багаточисленних фактів мені стало ясно, що „Американський Комітет" не цікавиться долею народів, з яких походять теперішні еміґранти; його дії скеровані на те, щоб перетворити еміґрантів на свою слухняну сліпу зброю для підривної діяльности в країнах демократичного табору. Керівники різних еміґрантських організацій не тільки не чинять спротиву такому ставленню до еміґрантів, а навпаки, всіляко заохочують його, втягати еміґрантів до активної боротьби проти їхнього народу, примушуючи їх шляхом підкупу та шантажу грати мерзенну ролю шпигунів і провокаторів.

Під час своєї еміґрації, я помилково гадав, що еміґрація має якенебудь значення в житті СССР, однак з'ясувалося, що я глибоко помилявся. Життя розбило мою фантастичну уяву. Домагаючись ратифікації Паризьких угод та готовлячи нову війну проти СССР і країн народної демократії, американські імперіялісти спрямовують діяльність усіх еміґрантських організацій на боротьбу проти їхніх народів.

Оскільки я глибоко зрозумів, що й моя „політична діяльність" скерована проти українського та всього совєтського народу і служить лише американським імперіялістам, я прийняв рішення порвати зв'язок з американцями, припинити свою „політичну діяльність" проти демократичного табору і, якщо буде можливість, узяти активну участь у викритті підривної діяльности американських імперіялістів та керованих ними антисовєтських еміґрантських організацій".

Уряд НДР задовольнив прохання Володимира Василякі і надав йому притулок до вирішення питання щодо його повороту на батьківщину".

Господарські Вісті

РЕКОРДОВІ ПРИБУТКИ В ЛЮТОМУ ЦЬОГО РОКУ В ЗДА

Департамент торгівлі повідомляє, що цього року особисті прибутки американських громадян дійшли до рекордового числа, яке в відношенні до цілого року становило б суму 292.4 більйона долярів. В 1954 році особисті прибутки всіх американських громадян виносили 286.5 більйони долярів. В цьому звіті департаменту торгівлі ствердясується, що на збільшення особистих прибутків мали вплив такі чинники: 1. Збільшення числа годин в тижні, під час яких робітники працюють. (Минулих місяців деякі робітники не були затруджені в мірі повних годин в тижні). 2. Збільшення числа затруднених робітників в деяких промислах (машиновий, металевий і автомобільний). Особистий прибуток був у лютому на один більйон долярів більший, як в січні цього року, і на 7.5 більйона більший в порівнянні з минулим роком. Треба згадати, що під особистим прибутком розуміється: заробітні платні робітників і урядовців, прибуток фармерів, власників домів, дивіденди і проценти, платні ветеранів та старечі пенсії.

ОСТЕРІГАЮТЬ БРАЗИЛІЮ ПЕРЕД ПІДВИЩКОЮ ЦІН НА КАВУ

Товариство Роздрібних Продавців Харчових Продуктів у Ню Йорку вислало листа до бразилійського консула в Ню Йорку, в якому заявило, що штучне підвищення цін на каву може мати небезпечні наслідки для продукції кави в Бразилії. В цьому листі сказано таке: „Щоб покористуватися відомою фразою, ваш уряд зможе вбити „гуску, яка зносила золоті яйця, коли штучно піднесе ціни на каву при допомозі договору між країнами Латинської Америки". Ця заява викликана тим фактом, що Бразилія і Колюмбія хочуть заключити окреме порозуміння між всіма країнами, які продукують каву, щоб штучно підтримувати вищі ціни.

НА НОВІ БУДІВЛІ ВИДАНО В ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ ЦЬОГО РОКУ ПОНАД 8 БІЛЬЙОНІВ

Звіт департаментів торгівлі і праці подає, що в першій четвертині цього року на нові будівлі в ЗДА видали 8,400,000,000 долярів, це значить на 15 відсотків більше, як у тому самому часі минулого року. Якщо будівельний рух буде триматися на тому самому рівні впродовж цілого 1955 року, то видатки на будови дійдуть до рекордової суми 41 більйона долярів (1954 році — 37.2 більйона долярів). Статистичне бюро повідомляє, що 4.068 стейтових і місцевих самоуправ плянують збудувати в цьому році 71,639 об'єктів, які мали б коштувати 27.7 більйона долярів. Збільшений будівельний рух видно і між приватними особами, на 20 відсотків більший, як у першій четвертині минулого року.

ЗРОСТАЄ ЧИСЛО БАНКРУТСТВ

Шеф Відділу для справ банкрутств у судах ЗДА Едвін Л Кові заявив на переслуханнях в Підкомісії Видатків в Палаті Репрезентантів, що цього року зростає число зголошених банкрутств. Він сказав, що цьогорічне число зголошених банкрутств більше від числа банкрутств в роках великої депресії: 1930, 1933 і 1934. Суддя одного з Окружних Апеляційних Судів заявив, що минулі передбачування пана Кові „були жахливо правдиві". Суддя Кові передбачає, що цього року буде 65,000 банкрутств. Досі, від 1900 року, тільки шість років були такі, в яких число банкрутств виносило 60,000 або й більше. Це були роки від 1930 до 1936.

ГОДИННИКАРСЬКИЙ ПРОМИСЛ ПІДКРЕСЛЮЄ СВОЄ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

30 фірм, які продукують кишенькові, ручні й стінні годинники, влаштували в Вашинґтоні чотиритижневу виставку, щоб показати членам Конґресу, яку важливу ролю відограє годинникарський промисл в обороні держави. Ці фірми хочуть вплинути на Конґрес, щоб не погодився на зменшення мита від ввожуваних швайцарських годинників, бо тоді був би загрожений домашній годинникарський промисл, який під час війни може продукувати це й інші товари, потрібні для оборони держави.

Спорт

НЮ ЙОРК, Н. Й.
УСК—ДАНСЬКИЙ СК 2:0 (0:0)

Бруклин, 4 квітня. 1955. — Відплатні змагання за першенство Нац. Ліґи проти дуже амбітних Данців — УСК вирішив у свою користь. Змагання проходили дуже спокійно з легкою перевагою УСК-у в обидвох половинах. Стріловий пех не дав змоги здобути високого висліду. Ворота добули: Копецький і Павлюк з карного.

УСК ІБ — ПЕРУ 0:0

В першенствах Метрополітальної Ліґи УСК І В зремісував до сильної команди південних Американців. УСК заграв дуже амбітно. Понадто рівень команди вибивався середній помічник Гаврилюк.

УСК (Юнаки)—ГОЙА (Юнаки) 1:0

В передзмагу юнаки УСК-у перемогли юнаків ГОЙА в грах за мистецтво Емпайр Стейт Ліґи. Змагання школярів УСК-у відкликано в останній хвилині.

УСК — ГОЙА 4:0 (4:0)

Бруклин, 10. квітня, 1955. — Гарна весняна погода притягнула біля 1000 своїх і чужих глядачів на грище „Сагара". Змагання позначалися легкою перевагою УСК-у, хоч і ГОЙА мала декілька гарних заграгь, які не увінчались успіхом. Напад УСК-у, маючи досить високий вислід, при кінці другої півгри зовсім перестає рухатися. Це спихає ввесь тягар гри на поміч і оборону. Думаю, що й при високому висліді змагання тривають 90 хвилин для цілої команди.

Ворота добули: Арндт 3 і Павлюк 1. Голюка своїми заграннями в першій півгрі робив сильне замішання під воротами противника, але в другій половині стояв зовсім невикористаний, не маючи жодних подач. В загальному всі змагуни заграли досить добре, а Цьолко на воротах був чи найкращим із УСК-у.

Суддював добре п. Шмідт.

Мар.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ Відд. 8 повідомляє всіх своїх членів як місцевих так і позамісцевих, що квартальні збори відбудуться в П'ятницю, 22-го квітня, о год. 7-ій веч., в залі А. Укр. Клюбу, 13 Washington St. Причина дня зборів, себто що третя неділя, яка припадає на наші збори це Великдень, тому просимо прийти на 22-го квітня, бо буде вибір комітету на забаву на дохід школи і хорого членства нашого Т-ва. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая Відд. 5, відбудуться в суботу, 23-го квітня, о год. 7:30 веч., в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 St. Просимо всіх своїх членів прийти конечно на збори, бо є дуже важні справи до рішення, які відносяться до всіх членів. Буде звіт контр. комісії за перший квартал, а крім того є ще дуже важні інші справи. Просимо всіх українців щоб вписували своїх дітей в члени УНСоюзу. — М. Ливіцький, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Варнич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка Відд. 83 повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в суботу, 23-го квітня, о год. 5:30 веч., в домі Т-ва У. А. Горожан під ч. 847 Норт Френклин вул. Пригадується членам, що збори, які припадали на Великдень переноситься в тиждень пізніше почавши від квітня аж до вересня. Збори переноситься на суботу аж до зміни літнього часу. Просимо членів придержуватися цього оголошення. — С. Чорномаз, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Т-во Укр. Січ, Відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться у неділю, 24. квітня, перенесено тиждень пізніше з причини Свят. Проситься членів громадно прибути, вирівняти свої вкладки та вирішити інші справи. — І. Грабар, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Николая, Відд. 127, повідомляє, що місячні збори відложено на один тиждень з причини Свят, за те збори відбудуться 24. квітня в неділю, зараз по великій Сл. Божій, в церковній залі при Філмор і Онейда вул. Урядники полагоджують справи майже кожної неділі в згаданім часі і залі. Просимо шановне членство сповняти свої обов'язки, а членів, які були суспендовані, проситься вирівняти свої залеглости, щоби можна прийняти наново. Також просимо зголошувати знайомих в ряди членства У. Н. Союзу. — І. Була, гол.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

ТАВНТОН, МАСС. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 122, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 24-го квітня, замість 17. квітня з огляду на наші Свята. Збори відбудуться в залі Т-ва, 14 Maple Ave., о год. 2-ій попол. Просимо прибути. — Е. Василик, предс.; В. Проніцький, кас.; К. Сідзінський, секр.

АКРОН, О. — Місячні збори Б-ва Сош. св. Духа відбудуться в неділю, 24. квітня о год. 1:30 попол. в церковній залі на розі вул. Вашинґтон і Ейбол. — О. Зепко, предс.; П. Кулик, кас.; В. Пулк, секр.

АВБУРН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 283, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 24. квітня, о год. 2-ій попол., в Січовім домі. Проситься всіх членів явитись. — П. Вільченський, секр.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖИНЕРІВ В АМЕРИЦІ
з сумом повідомляє
про трагічну смерть Члена Т-ва
бл. п. інж. хемії Миколи Захаркова
ур. 1914 р. в Синяві, пов. Ярослав.
Дружині Покійного Марії і Його Рідні
висловлюємо наше глибоке співчуття.
УПРАВА Т-ВА.